

на противопоставянето между „истинския Циганин“, пазител на традицията и живеещ в палатка от една страна и този, който живее в къща, но като „лице от номадски произход“, имащо „проблеми със социалната адаптация“ от друга. С други думи традицията присъствува както в палатката, така и под покрива на къщата, в караваната или в американския микробус, екипиран с радиостанция. За самите Цигани и Чергари, преместването от каравана в къща не представлява никакъв прогрес: то е моментен резултат на компромис, дори и падение, ако е наложен от обстоятелствата.

Съвременната конюнктура, предимно в Западна Европа, принуждава Циганите и Чергарите да се прегрупират по градовете в каравани, къщи или смесени обиталища поради недостатъчните селски ресурси (спад в търговията, в амбулантните продажби и сезонната заетост) и поради развитието на транспортните средства, които по парадоксален начин са довели до ограничаването на номадизма: работодателите, както и роднините, вече са станали достъпни след еднократен преход с кола, вместо след пътуване с множество етапи. По-голямата скорост на придвижване се съчетава с трудностите за движението на по-големите каравани (многобройните постове за пътен контрол) и за тяхното спиране (поради различните забрани и ограничения, диктувани от съответния забранителен или разрешителен режим), което допълнително предразполага към по-продължителното задържане на едно място. В общия случай семействата се стремят към групиране, караваните се съгъстват, а къщите се избират в един и същи квартал, понякога и на една улица. Формиралите се по този начин общности често за твърде големи, което създава допълнителни трудности в отношенията с окръжаващото население. Наблюдава се и тенденция към обособяване на смесен тип жилищна среда — до къщите обикновено има терен, позволяващ паркирането на една или повече каравани, което, макар и караваните да са необитаеми, улеснява евентуалното потегляне. Този тип жилищна среда представлява своеобразна спасителна формула: неизменното присъствие на караваната запазва готовността за отпътуване в случай на необходимост, а стабилната къща или паянтовата постройка върху малкото парче терен — подслон в случай на временни или трайни трудности (студените сезони, проблеми с паркирането, болест, загуба на автомобила-влекач и т.н.). От подобна формула се во-